

“לתת יד” - ע”פ תלמוד בבלי, מסכת ברכות

רבי חייא בר אבא חלה. נכנס אליו רבי יוחנן.
אמר לו: חביבים עליך יסורים?
אמר לו: לא הם ולא שכרם.
אמר לו: תן לי ירך. נתן לו ידו והקימו.

• איך אתם מבינים את הביטוי “נתן לו ידו והקימו”?

רבי יוחנן חלה, נכנס אליו רבי חנינא.
אמר לו: חביבים עליך יסורים?
אמר לו: לא הם ולא שכרם.
אמר לו: תן לי ירך. נתן לו ידו והקימו.

שימו לב: רבי יוחנן שהסבנה הקובעת הקים את החולה, כעת חולה העצמו
ורבי חנינא הקים אותו.

- איך מן קהילה מתארגן הסיכור?
- למה אנו מתכוונים בביטוי “לתת יד”?

אמרו, שיקים רבי יוחנן את נפשו!?

• איך אתם מבינים את השאלה של האמריים: “יקים רבי יוחנן את נפשו”?

אלא אומרים: 'אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים'.

- “אין חבוש מתיר עצמו מהבית אסורים” נסחו משפט זה החלילים שלכם, מדוע המקרים רבים אדם לא יכול להציל את עצמו?
- ספרו על מקרה שבו אישה נתן אדם יד או אתם נתתם יד לאישה אחרת? מתי קרה? איך הרגשתם אקראי עצרה/ אתת עצרה?

עבדים היינו!?

בעיר קובנה שבליטא חיו ערב מלחמת העולם השניה כ-35,000 יהודים, [רבע מכלל האוכלוסיה בעיר!].
1941 נכבשה העיר על ידי הנאצים והחלו פרעות ביהודים. כ-6000 נרצחו בחודשים הראשונים ושאר היהודים נדרשו להצטופף בגטו.
כל תושבי הגטו החל מגיל 12, אולצו לעבוד בעבודות כפייה, בתנאים קשים.

הנאצים לא הסתפקו בעבודת היהודים למען הצבא הגרמני וערכו אקציות – בהן תפסו אלפי יהודים ושלחו אותם למחנות השמדה.
באחד הבקרים כשהגיעו היהודים להתפלל בבית כנסת מאולתר שהקימו, עלה להתפלל חזן זקן וירא שמיים. התפילה התחילה כשהחזן מוביל את המתפללים.
לפתע השתרר שקט, החזן עצר את תפילתו... כולם התפלאו מה קרה לו לחזן, ואז פנה החזן הזקן אל הקהילה ואמר: בעת צריך אני לומר "שלא עשני עבד", אינני יכול לומר את הברכה הזאת. איך אוכל להודות לאלוקים על חירותי בשעה שאני אסיר וצפוי למוות? רק מטורף יוכל לומר עכשיו את התפילה הזאת....

• מה הייתה עונish אקציות החזן?

הרב השיב בפשטות: חלילה לנו מלבטל עכשיו את הברכה שהיהודים ברכו בכל הדורות. האויבים שלנו רוצים להפוך אותנו לעבדים. הם אולי שולטים בגופנו, אבל לא בנשמותינו. באמירת הברכה היום נראה להם שגם כאן אנחנו מסרבים להיכנע. אנחנו אנשים חופשיים, הנתונים בשבי באופן זמני, ומצפים לישועה.

סיפורו של האדמו"ר מצאנז

בתקופת מלחמת העולם השנייה שכל האדמו"ר מצאנז – את אשתו ו-11 ילדיו, ונשלח לעבודות כפיה ששרד אותן בקושי.
כשנשאל כיצד הצליח להתגבר על ייסורי האיוב הללו, הסביר:
"איבדתי את כל משפחתי, איבדתי את הכל – אבל את האמונה לא איבדתי".

האדמו"ר נישא בשנית, ונולדו לו 7 ילדים נוספים.
ב-10 אצבעותיו ייסד את חסידות צאנז המפוארת, שנכחדה בשואה כמעט לחלוטין.
בשנת תש"ך, עלה לישראל. בארץ ישראל ייסד את 'קרית צאנז' בנתניה, כמו כן ייסד את בית החולים הדתי לניאדו, בית ספר לאחיות ומוסדות ליתומים.

את היסוד להקמת בית החולים, הסביר פעמים רבות תוך סיפור אישי מימות השואה הנוראה:
"אני זוכר שירו בי ביד.

פחדתי ללכת למרפאה שהחזיקו הנאצים על אף שגם שם היו רופאים.
ידעתי שאם אכנס לשם לא אצא חי לעולם.
כשירו בי ונפצעתי, מה עשיתי? - למרות הפחד מהנאצים, ניגשתי לעץ, קטפתי עלה והידקתי אותו בחוזקה על הפצע כדי שיעצור את הדם. אח"כ קטפתי ענף וקשרתי אותו מסביב לפצע כדי שהעלה יחזיק מעמד.
השם עזר, תוך 3 ימים הבראתי.

אז קיבלתי על עצמי שאם ה' ייתן לי חיים ואבריא, שהרי נראיתי אז כמו מוזלמן, ואצא מכאן מהרשעים הללו, אבנה בית חולים שיהיה מיוסד על כך שהרופאים והאחיות יאמינו שיש אלוקים בעולם, וידעו שכשניגשים לרפא חולה, עושים את המצווה הגדולה ביותר בתורה".

צמיחה מתוך משבר

אחרי כל טרגדיה בתולדות ישראל בא גל חדש של יצירתיות. חורבן בית ראשון הוביל לחידוש מקומה של התורה בחיי העם, במפעל של עזרא ונחמיה.

חורבן בית שני הצמיח את היצירות הגדולות של התורה שבעל פה – המדרש, המשנה ושני התלמודים...

הקטסטרופה הגדולה מכולן הובילה לגדולה שבלידות מחדש: רק שלוש שנים אחרי שהביט באישוני מלאך המוות באושוויץ, בברגן-בלזן ובטרבלינקה, הגיב עם ישראל באישור חסר תקדים של החיים, ושל חיינו הלאומיים, בהכרזה על מדינת ישראל. היהודים לא נכנעו לכישלון ולייאוש.

בסינית, אותו סימן-כתב מציין "משבר" ו"הזדמנות". אולי משום כך שורדת הציוויליזציה הסינית שנים רבות כל כך. העברית אופטימית אפילו יותר מהסינית: "משבר" הוא גם כיסא היולדת.

הרפלקס היהודי הוא לראות תקופות מצוקה כצירי לידה. משהו חדש נולד.

איננו יכולים לשנות את העבר, אבל באמצעות זיכרון העבר אנו יכולים לשנות את העתיד. ואף כי איננו יכולים להחזיר את המתים אל החיים, אנו יכולים לפעול כדי להבטיח שהם לא מתו לשווא.

הרב זקס

Posen Foundation
קרן פוזן

תרבות
יהודית
ישראלית

Jewish United Fund
CHICAGO
הפדרציה היהודית של שיקגו

Jewish Federation
of Greater Philadelphia
האגודה היהודית הגדולה
בפילדלפיה

האגודה היהודית
בירושלים

חינוך
יהודי
בירושלים

ירושלים
שווה לחיות
בירושלים